

กบฏสร้างสรรค์ทางการศึกษา

นำเสนอด้วย : 9 ส.ค. 2560

ประเทศไทยเรามีความพยายามอย่างครั้งหลาภูนที่จะปฏิรูปการศึกษา แต่ความพยายามนั้นๆ กลับปฏิรูปได้เพียงโครงสร้างระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานทางการศึกษา บัญชาเรื่องគุណภาพการศึกษากลายเป็นเรื่องที่ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรแต่ละ ครั้ง หากแต่ไม่ได้เป็นประเด็นหลักสำคัญที่ทุกคนให้ความสนใจและทุกท่านกำลังแรงกายแรงใจสมอย่างจริงจัง

การศึกษาให้ลึกถึงแก่นของปัญหาดูภาพการศึกษาที่นับวันยิ่งจะยำเยื่ลงไปเรื่อยๆ นั้นไม่ได้ถูกใจความสำคัญหรือให้เวลา magma กันนัก จะเห็นได้จากการส่งการนโยบาย ปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรม努ชชัยชาติไทยได้อย่างรวดเร็วโดยมีได้มีข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ในการสนับสนุนการตัดสินใจสำคัญๆ แต่ละครั้งเลย

การสั่งการรื้อย้ายจากบันลงล่างที่กลับไปกลับมา
จึงอาจจะเป็นหนึ่งในต้นเหตุของปัญหาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยก็เป็นได้
รัฐมนตรีที่เข้ามาดูแลเชิงนโยบายมีช่วงเวลาบริหารเฉลี่ยคนละ 6 เดือน 16 วัน

ไม่เพียงการสั่งการรูบลง lange ที่หาได้มีข้อค้นพบจากงานวิจัยหรือหลักฐานเชิงประจักษ์รองรับเท่านั้น การบริหารจัดการผ่านโครงสร้างเทอบะกะ สงตอคำสั่งผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นหน่วยปฏิบัติการอย่างโรงเรียน ดูจะเป็นอีกหนึ่งปัจจัย เนื่องจากการสั่งการและส่งตรงคำสั่งต่างๆ ลงมานั้น ไม่ได้รับการถ่ายทอดคำสั่งพร้อมการตีความและการทำความเข้าใจอย่างถูกต้องมาตั้งแต่ต้นทาง ถึงแม้วனิยมสั่งการมีเจตนาดีต้องการศึกษามากเพียงใด ก็ไม่สามารถเปิดโอกาสให้การดำเนินการตามนโยบายนั้นๆ สำเร็จลุล่วงไปได้โดยสมบูรณ์ สوبตกลงที่ “แผนเบ็ด ปฏิบัติแบ็ก” ก็มีให้เห็นอยู่บ่อยครั้งไป

หน่วยปฏิบัติงานทางการศึกษาอย่างโรงเรียนจึงเป็นหน่วยที่รับและเสียทุกที่ ความเข้าใจตรงกันและความต้องเนื่องเชิงนโยบายสอดคล้องด้วย

ในทางกฎหมายโรงเรียนนิติบุคคลมีการกู้ล่าวถังในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 ว่าด้วยเรื่องการกระจายอำนาจของกระทรวงศึกษาในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล ตลอดจนการบริหารงานทั่วไปให้กับคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

“ในความเป็นจริงแล้วเป็นการกระจายอำนาจเพียงวากกรรมเท่านั้น โรงเรียนไม่สามารถแต่จะเลือกรับคู่ที่จับตรงสาขาวิชาสอนให้กับเด็กในโรงเรียนได้เลย”

คำกล่าวหนึ่งของนายโภวิท บุญเฉลียว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคูเมือง (อ่อนนุเคราะห์) อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี ที่ทำให้แม่แต่ผู้เขียนเองยังรู้สึกกระอักกระอวนใจ การกระจายอำนาจที่ว่าไว้ในกฎหมายดูเหมือนจะอุดตันอยู่ระหว่างทางมาถึงโรงเรียนที่เป็นส่วนสุดท้ายของสายการสั่งการ แต่กลับเป็นที่ที่เข้าใจประเด็นปัญหาด้านคุณภาพการศึกษามากกว่าที่สุด

ไม่เพียงโรงเรียนบ้านคุเมืองเท่านั้นที่ประสบกับปัญหาคุณภาพการเรียนของนักเรียนตกต่ำลงไปเรื่อยๆ

ทั้งด้านการเรียนรู้ พฤติกรรม และคุณธรรม โรงเรียนเครือข่ายร่วมอุดมการณ์ อาทิ โรงเรียนบ้านนาajan โดย ผอ.ปัญญา กำละปัตย โรงเรียนบ้านหนองหaway โดย ผอ.บพิตร บุญเฉลียว โรงเรียนบ้านผึ้ง (มูลนิธิประชาสรรค์) โดย ผอ.ธีรชัย ทองใส และโรงเรียนบ้านดอนยู โดย ผอ.พินิจ บุศดาลี ได้สร้างสรรค์นวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาเฉพาะที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

ผู้อำนวยการแต่ละโรงเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ทั้งเรื่องรูปแบบการจัดการบัญชาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน การใช้ทรัพยากรที่มีร่วมกัน การเปิดโอกาสและการสร้างการมีส่วนรวมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตลูกหลาน เพื่อร่วมกับบัญชาเรื่องการเรียนรู้ของเด็กจะประกอบการส่งการหรือการสนับสนุนเยียวยาจากรัฐไม่ได้ ไม่ทันการณ์และอาจแก้ไขตรงจุดที่เป็นปัญหาจริงๆ

ความหลากหลายในการรวมกลุ่มนักเรียนของโรงเรียนจึงเป็นการสอนพัลกกลุ่มเพื่อปลดแอกโรงเรียนออกจากข้อจำกัดภายใต้การทำงานในระบบบริหารสวนกลุ่ม เป็นโรงเรียนนิติบุคคลที่สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้และแก้ปัญหาทางการเรียนรู้ได้โดยตรง นับเป็นความหลากหลายทางวิชาการของกลุ่มผู้บริหารในระบบราชการที่นายกยองยิ่ง

นวัตกรรมหนึ่งที่ ผอ.โกวิท และ ผอ.โรงเรียนเครือข่ายได้นำไปใช้ คือการจัดกลุ่มนักเรียนตามความสามารถในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับศักยภาพที่มี

หากมองเพียงเรื่องการจัดกลุ่มเด็กและสูน หลายคนอาจไม่คิดว่าเป็นเรื่องใหม่ ไม่ใช่นวัตกรรม แต่การแบ่งกลุ่มนักเรียนนี้เป็นหนึ่งในกระบวนการรู้คนทำความสามารถที่แฟรงอยู่ในตัวผู้เรียนและสามารถแบ่งได้เป็นกลุ่มสนับสนุนด้านวิชาการ กลุ่มสนับสนุนด้านการแสดงออก และกลุ่มสนับสนุนงานช่าง ซึ่งการแบ่งกลุ่มดังกล่าวต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

โรงเรียนจัดสร้างเรื่องราวเวลาเรียน ออกแบบรายวิชาและกิจกรรม การบูรณาการศาสตร์วิชาการเข้ากับการศึกษาเชิงปฏิบัติ “นักเรียนของโรงเรียนบ้านคูเมืองมีปัญหาหลักหลายทั้งโถดเรียน ข้อมูลเครื่องอะไหลยนต์ มีพฤติกรรมกาวราวนูนแรง บางครั้งก็ต้องไปประทับตัวลูกๆ นักเรียนออกมากบ้าง แต่เราลองศึกษาทำความเข้าใจเด็กลงไปลึกๆ และจะรู้ว่าเด็กกลุ่มนี้ไม่ได้มีตนทุนทางครอบครัวอย่างคนอื่นเขา แล้วเรายังจะผลักเขาอีกหรือ ถ้าไม่สนับสนุนเรียน เราก็ยังช่วยส่งเสริมและพัฒนาเข้าในทางที่เขานั้นดู” ผอ.โกวิท ใช้แนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้บนฐานชีวิต เชื่อว่านุชชย์ทุกคนสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองเองได้ จึงเกิดการจัดการเรียนรู้บนฐานชีวิตขึ้น โดยบูรณาการความรู้วิชาการคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เข้ากับความรู้ศาสตร์อาชีพ เช่น การซ้อมเครื่องยนต์ การก่อสร้าง และการเกษตร

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มที่นัดงานช่าง ถึงแม้จะเรียนกลุ่มนี้อาจจะไม่ได้มีคุณภาพที่สูงจากการวัดด้วยแบบทดสอบมาตรฐานชาติ เครื่องมือเดียว แต่ประสิทธิภาพเด็กทั่วราชอาณาจักร แต่สิ่งที่พูดเข้าได้เรียนรู้ระหว่างทางคือการคำนวณปริมาณปูน น้ำ ทราย จำนวนก้อนอิฐระหว่างก่อสร้างก่อสร้าง ห้องน้ำ การผสมอัตราส่วนดิน น้ำคอก กการพัฒนาพื้นฐานนาไรเม็ด เป็นต้น

จากความพยายามเปิดโอกาสในการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้เห็นผลลัพธ์ที่น่าประทับใจ นักเรียนมองเห็นศักยภาพที่แฟรงอยู่ในตัวเอง เห็นคุณค่าของการเรียนรู้และอยากรับรู้ ดังนั้นการแยกกลุ่มการเรียนนี้เป็นไปเพื่อการยุบรวม การสร้างคุณค่าของการเป็นมนุษย์และการเรียนรู้อย่างมีความสุข พูดคุยกัน围绕ความถึงชุมชนก็มีส่วนในการพัฒนาศักยภาพลูกหลานของตนเอง โดยการเป็นครุภูมิปัญญา สองด้านความรู้และฝึกทักษะอาชีพให้คงอยู่ต่อไป

การเปลี่ยนแปลงทางบวกทั้งด้านสติปัญญา พฤติกรรม และคุณธรรม ไม่ใช่เพียงความภาครุ่มใจของตัวเด็กเองเท่านั้น แต่เป็นทั้งความภาครุ่มใจของครู โรงเรียนและชุมชน “การปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริง คือการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นที่ตั้ง”

แล้วผู้ใหญ่ในวงปัจจุบันการศึกษาของไทยตอนนี้
ได้ตั้งความอย่างจริงจังต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยแล้วหรือยัง

การปฏิรูปการศึกษาต้องเปลี่ยนมุมมองใหม่ ล่างสูบน
ปลดปล่อยโรงเรียนให้เป็นนิติบุคคลที่มีอำนาจในการบริหารจัดการบุคคล บรรจุแต่งตั้ง
การพิจารณาความต้องการของนักเรียน หลักสูตรภูมิสังคม แผนการสอน กลุ่มประสูบการณ์ การฝึกอบรม
การนิเทศภายใน ผลสัมฤทธิ์ทักษะสมรรถภาพของผู้เรียน กระบวนการประกันคุณภาพ ค่าใช้จ่ายที่ตรงกับบัญชี
สภาพของเท็จจริงที่มีอยู่ การสร้างเครือข่ายระบบโรงเรียนให้ชุมชนประชาชนเข้ามามีส่วนรวมในโรงเรียนมากขึ้น
ภายใต้แนวคิด “คืนโรงเรียนให้ชุมชน คืนครุสุขของเรียน และคืนครุให้นักเรียน”

การอุปกรณ์หมายโรงเรียนนิติบุคคลในระบบให้เป็นทางเลือกที่สร้างสรรค์จากการบูรณะโรงเรียนที่มีอยู่ในขณะเดียวกันให้ความสำคัญกับแนวคิดจึงหัวดัดการศึกษาเพื่อตนเอง (กศจ.) ให้มีความอิสระในการบริหารงานให้สูงด้วยกล่องกับสังคมบริบทในแต่ละพื้นที่ ทบทวนใหม่ รื้อลดการเพิ่มองคกรภูมิภาคที่ขัดแย้งทับซ้อนเชิงอำนาจ จะเป็นปัญหาแก้ไขยากในระยะยาว ดังเช่น เขตพื้นที่การศึกษา 268 เขต ศึกษาธิการจังหวัด 76 จังหวัด ศึกษาธิการภาค 18 แห่ง เป็นตน

สุดท้ายปรับขนาดส่วนกลางให้เล็กลงเหลือเพียงงานในเชิงนโยบาย กำกับติดตาม การสนับสนุนสูงสุด แล้วการตรวจสอบเชิงคุณภาพเท่านั้น นี่คือการยกเว้นสร้างสรรค์ทางการศึกษาอย่างแท้จริง

สมพงษ์ จิตรະดับ สุอังคะ瓦ทิน

นวพร สุนันท์ลิภานนท์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอบคุณที่มาเนื้อหาจาก มติชนออนไลน์ วันที่ 9 สิงหาคม 2560 - 15:09 น.